

Handläggare: Virginia Kustvall Larsson
Telefon: 076 12 10 448

Till
Östermalms stadsdelsnämnd

Remiss om miljömål 11049-06 Stockholms tingsrätt angående ansökan från Fortum Värme AB om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt samt utökad verksamhet vid Värtaverket och Energihamnen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna och överlämna stadsdelsförvaltningens svar på kommunstyrelsens remiss.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Anders Lindgren
chef Kultur och Miljö

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat miljömål 11049-06 från Stockholms tingsrätt angående ansökan från Fortum Värme AB om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt samt utökad verksamhet vid Värtaverket och Energihamnen. Den ändrade verksamheten kommer enligt ansökan att medföra en ökad produktionskapacitet för fjärrvärme och el. Den planerade förändringen innebär att ett nytt kraftvärmeverk som huvudsakligen eldas med bio-bränsle kommer att uppföras i anslutning till det befintliga Värtaverket. Samtidigt genomförs vissa förändringar av de befintliga anläggningarna i syfte att utvinna mer energi och öka andelen förnybara bränslen. Avståndet från Värtaverket till närmaste bostadsbebyggelse är ca 50 meter. Enligt Boverkets rekommendationer bör en anläggning av det planerade slaget ha ett avstånd på minst 700 meter till bostäder. Ett flertal komplicerade planeringsprocesser löper parallellt och de är tillsammans svåra att överblicka: ett av stadens största stadsutvecklingsområden med 10 000 bostäder och 30 000 arbetsplatser, trafikplats Värtan, Vägverkets östliga förbindelse, Värtaverkets utbyggnad, LNG gasanläggning. Det finns en osäkerhet om hur detta som helhet kommer att påverka miljön för alla som planeras bo och verka i den nya stadsdelen. Ett alternativ som bör diskuteras vidare är om det är möjligt att lägga den planerade anläggningen längre från staden t.ex. i Nynäshamn eller i Igelsta.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har remitterat miljömål 11049-06 från Stockholms tingsrätt angående ansökan från Fortum Värme AB om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt samt utökad

verksamhet vid Värtaverket och Energihamnen. Svar från stadsdelsnämnden har begärts senast 2007-03-08. Ärendet har beretts av programområde Kultur och Miljö.

Ansökan

Fortum Värme AB har vid Stockholms tingsrätt, miljödomstolen ansökt om tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Värtaverket och Energihamnen på fastigheterna Nimrod 7, Shanghai 3, Singapore 3, Alexandria 1 och 3, Ladugårdsgärdet 1:9 samt Port Said, Stockholms kommun.

Bolaget ansöker om att

- vid befintliga anläggningar få producera värme och el med en total bränsleeffekt om ca 2 060 MW, inklusive fortsatt och ändrad hantering av fasta och flytande bränslen, samt produktion av fjärrkyla,
- vid Värtahamnen anlägga och ta i drift ett nytt bibränsleeldat kraftvärmeverk samt att anlägga och ta i drift de anläggningar som krävs vid hantering av bränslen för detta kraftvärmeverk,
- få anlägga och ta i drift en pir för lossning av fartyg, att vid behov utföra muddringar utanför piren och att anlägga ett erosionskydd vid densamma.

En miljökonsekvensbeskrivning har getts in inkluderande:

- Teknisk beskrivning för Värtaverket
- Lokaliseringsstudie för ett nytt kraftvärmeverk
- Miljökvalitetsnormer,
- Transportutredning för Värtaverket
- Spridningsberäkningar av halter inandningsbara partiklar för förändrad och utökad verksamhet vid Värtaverket
- Extern bullerutredning, Värtaverket
- Miljökonsekvenser av vattenrecipient vid utbyggnad av Värtaverket
- Miljöriskanalys för Värtaverket
- Samrådsredogörelse

I den tekniska beskrivningen återfinns förslag till provisoriska och slutliga villkor för bland annat buller och utsläpp till luft och vatten. Svar redovisas även på önskemål om kompletteringar från miljöförvaltningen i Stockholm, miljökontoret i Lidingö och Länsstyrelsen i Stockholms län.

Samråd

Samråd enligt miljöbalken har skett i huvudsak genom samrådsmöten: samråd med myndigheter, 2005-12-05, samt samråd med allmänhet, organisationer och särskilt berörda, 2005-12-14. Synpunkter har dokumenterats och beaktats. En samrådsredogörelse bifogas ansökan.

Planerad produktion

Den ändrade verksamheten kommer enligt ansökan att medföra en ökad produktionskapacitet för fjärrvärme och el. Den planerade förändringen innebär att ett nytt kraftvärme-

verk som huvudsakligen eldas med biobränsle kommer att uppföras i anslutning till det befintliga Värtaverket. Samtidigt genomförs vissa förändringar av de befintliga anläggningarna i syfte att utvinna mer energi och öka andelen förnybara bränslen. Den planerade verksamheten i Värtaverket innebär enligt Fortum ökad produktion och bränsleanvändning. Fjärrvärmeproduktionen bedöms bli 65 % högre, elproduktionen 45 % högre och bränsleanvändningen ca 40 % högre för Värtaverket jämfört med ett s.k. nollalternativ. De bränslen som för närvarande eldas i Värtaverket är kol 70 %, biobränslen ca 28 % samt eldningsolja 2 %. Fördelningen mellan bränslen för den planerade verksamheten bedöms vara ca 60 % biobränsle och 40 % kol. Bilaga 1 visar den planerade anläggningen med tillkommande utrustning och anläggningsdelar.

Lokalisering

Lokaliseringsstudier har genomförts och åtta alternativa lokaliseringar har studerats: Bristaverket, Lövsta, Hässelby, Värtaverket, Högdalen, Skarpnäck, Igelsta och Nynäshamn. Tillräckligt utrymme för att bygga den planerade anläggningen uppges finnas i anslutning till Värtaverket, Bristaverket, Lövsta, Igelsta och Nynäshamn. Närhet till hamn finns för lokalisering i Lövsta, Igelsta, Nynäshamn och Värtaverket. Det två alternativ som enligt Fortum bedöms ha gynnsamma förutsättningar för storskalig kraftvärmeproduktion är Igelsta och Nynäshamn. Dessa platser uppges dock ligga på för stort avstånd från värmebehovet. Merkostnaden för dessa alternativ jämfört med sökt alternativ i Värtan bedöms också av Fortum som betydande, mellan 900 och 1200 miljoner, och dessa alternativ avstyrks därför. Fortum anser placering vid Värtaverket vara det bästa alternativet för att uppföra det nya kraftvärmeverket. Platsen är enligt Fortum centralt belägen i fjärrvärmenätet, området uppges inte ha någon alternativ användning och det finns goda möjligheter att ta emot bränsle per båt och tåg, se bilaga 2.

Planbestämmelser och planer

Den planerade verksamheten ryms inom gällande detaljplan. I översiktsplanen från 1999, ÖP99 anges Värtahamnen och Husarviken som stadsutvecklingsområden. Energihamnen, området mellan Siljaterminalen och Lidingöbron reserveras för energiändamål. Stadsutvecklingsområdet är ett av Stockholms största, se bilaga 3. Hamnverksamheten i Värtan-Frihamnen är viktig för Stockholm och utgör riksintresse enligt miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Avstånd till bostäder, natur- och kulturvärden

Avståndet mellan Värtaverkets norra tomtgräns och närmaste bostäder i Hjorthagen är knappt 50 meter. Utöver bostäder finns i Värtaverkets omedelbara närhet ett äldreboende Dianagården, Frälsningsarméns stödboende Värtahemmet, Hjorthagens skola och Hjorthagens förskola, se bilaga 4.

Värtaverkets omgivningar ingår som en del i Nationalstadsparken. Här finns bland annat ekar till vilka en speciell och artrik flora och fauna är knuten. Enligt en inventering av Ekologigruppen 2001 finns 13 st stora ekar inom Värtaverket inhägnade område. Förslag till skötselinsatser finns enligt Fortum framtagna för ekarna. En rad ovanliga s.k. ruderalmarksväxter har etablerat sig runt Värtaverket. Kvarteret Nimrod, Värtaverkets anlägg-

ningsområde utgör genom sitt innehåll av betydelsefulla naturmiljöer och läge inom viktiga landskapsavsnitt en betydelsefull biologisk spridningsväg.

Kvarteret Nimrod är tillsammans med Stockholms innerstad och Djurgården av riksintresse för kulturmiljövård. Området pekas också ut som riskintressant verksamhetsområde ur kulturmiljöaspekt i ÖP99.

Transporter

Den planerade verksamheten medför enligt Fortum ett större behov av transporter jämfört med idag framför allt i form av biobränsle. De framtida transporterna till Värtaverket uppges i huvudsak ske med fartyg och järnväg. Ur ett globalt perspektiv uppges fartygstransporterna ge det största bidraget till emissioner från transporter.

Utsläpp till luft och vatten

Med den planerade anläggningen (inkl. transporter) kommer enligt ansökan de globala utsläppen av koldioxid att minska med 20 % jämfört med om anläggningen inte uppförs. Den planerade verksamheten innebär enligt Fortum ca 25 % högre utsläpp av kväveoxider och stoft medan svavelutsläppen minskar med 10 %. Tungmetallhalten i olika bränslen varierar. Beroende på reningsteknik kommer enligt Fortum utsläppen av kvicksilver till luft att minska med den planerade verksamheten medan utsläppen till vatten ökar.

Lukt, damning och buller

Lukt och damning kan uppstå i samband med lossning och lastning samt vid lagring av vissa bränslen. Fortums bedömning är att de åtgärder som föreslås ska minimera risken för störningar. Buller uppkommer i begränsad omfattning och den planerade anläggningen uppges inte medföra någon ökad bullernivå i området.

Risk för miljöolycka

Lagringen av eldningsolja kommer enligt Fortum att minska och därmed de risker som är förknippade med detta. Hanteringen av fasta biobränslen ökar, vilket leder till ett ökat antal transporter, ökad hantering och ökad lagring. Detta är enligt Fortum en tillkommande risk. Även hanteringen av ammoniak ökar, en ny cistern på 100 kbm tillkommer och detta är enligt Fortum en tillkommande risk. Fortum bedömer dock att den sammantagna miljörisken i den ansökta verksamheten blir mindre än i dagens.

Ansökningshandlingarna är omfattande. Till detta tjänsteutlåtande bifogas en s.k. icke-teknisk sammanfattning, bilaga 5. Ett fullständigt version av ansökan med miljökonsekvensbeskrivning, bilagor och kompletteringar finns tillgängligt hos registratören på Östermalms stadsdelsförvaltning. Handlingar kan också laddas ner från:

http://www.fortum.com/gallery/pdf/fv/NyKVV/ansokan_miljodomstol.pdf
<http://www.fortum.com/gallery/pdf/fv/NyKVV/miljokonsekvensbesk.pdf>

Förvaltningens synpunkter

Stockholm växer och Fortum Värme planerar för att klara de framtida behoven av energiförsörjning till befintliga och nya bostäder. Fortum Värme planerar att binda samman de

centrala och södra fjärrvärmenäten. I norr finns redan en koppling mellan Bristaverket i Märsta och Hässelbyverket. Det finns också ett framtida behov av att kunna ersätta befintliga produktionsanläggningar med nya anläggningar.

Ett av stadens större s.k. stadsutvecklingsområden ligger inom Östermalm stadsdelsnämndsområde. Utbyggnader planeras i Hjorthagen, Frihamnen, Värtahamnen och Louden. Det planerade kraftvärmeverket kommer att byggas i närheten av stadsutvecklingsområdet där det sammanlagt planeras för 10 000 bostäder och 30 000 arbetsplatser. Planer finns också för en gasanläggning (LNG) i Energihamnen. Strax söder om Värtaverkets anläggningsområde kommer trafikplats Värtan att byggas som en del i Norra länken. Området påverkas också av Vägverkets planer för en östlig förbindelse.

Sammantaget löper ett flertal komplicerade planeringsprocesser parallellt och de är tillsammans svåra att överblicka. Det finns en osäkerhet om hur detta som helhet kommer att påverka miljön för alla som planeras bo och verka i den nya stadsdelen. Av detta skäl bör möjligheten till alternativa placeringar på ett längre avstånd från staden diskuteras vidare t.ex. i Nynäshamn eller Igelsta.

Avståndet från Värtaverket till närmaste bostadsbebyggelse är 50 meter. Enligt Boverkets rekommendationer bör en anläggning av det planerade slaget ha ett avstånd på minst 700 meter till bostäder. Såväl den befintliga som den planerade anläggningen kan innebära vissa risker, även om de enligt Fortum är låga, för bostäder och verksamheter i Hjorthagen, exempelvis brand/explosion/ buller/emissioner.

Det är positivt att Fortum Värme utökar bibränsleanvändningen. Koleldning kommer efter att ett bibränsleeldat kraftvärmeverk byggts fortfarande stå för närmare hälften av bränslet i det planerade och utbyggda Värtaverket.

Bilagor

Utdrag ur Miljökonsekvensbeskrivning för Värtaverket och Energihamnen, 2006-05-08:

Bilaga 1. Den planerade anläggningen

Bilaga 2. Flygfoto över området

Bilaga 3. Planerad och befintlig bebyggelse

Bilaga 4. Lokalisering av bostäder, skolor, daghem och äldreboenden

Bilaga 5. Innehållsförteckning samt Icke-teknisk sammanfattning.